

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnistvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 265.

V Ljubljani, v petek 18. novembra 1898.

Letnik XXVI

Državni zbor.

Dunaj, 17. novembra.

Novopeh kvotnih deputacij.

Sinoči je imela avstrijska kvotna deputacija sejo, katere sta se udeležila ministerski predsednik grof Thun in finančni minister dr. Kaizl. Poročevalec Beer poroča o obravnavah sedmorice v Budimpešti. Na podlagi računov avstrijske deputacije morala bi ogerska kvota brez »praecipua« znašati najmanj 38,6 odstotkov, sicer 39,8 odstotkov. In tudi po ogerskih računih znašala bi ogerska kvota 34,5 odstotkov. Toda Ogri odklanjajo vsak nadaljni razgovor in tako so se razbila vsa pogajanja. Kvotna deputacija se prihodnji teden snide zadnjič, da odobri poročilo na državni zbor. Ako je istina, da je avstrijska vlada ogerski za leto 1899 obljubila neizpremenjeno kvoto, je to za avstrijsko deputacijo in parlament hud moralen udarec. V nadi, da se kvota zviša, je desnica odjenjala od mnogih opravičenih zahtev. Dve leti so se vršile obravnave; že v aprilu leta 1896 je bil gotov prvi nuncij. Trikrat sta se kvotni deputaciji ustno pogajali. Avstrijska deputacija je znižala zahtevo od 42 na 38,6 odst., a ogerska zvišala svojo ponudbo od 30 na 31,97 odstotkov; razlika je torej 6,63, oziroma 7,83 odstotkov. Ogri so torej milostno dovolili 0,57 odstotkov, to je v absolutnih številkah okroglih 600.000 gld. Naravno je torej, da je avstrijska deputacija soglasno odklonila ogersko ponudbo. Po načrtu nove nagodbe so Ogri na boljšem pri užitinskih davkih, izvoznih odškodninah in pri banki najmanj za tri milijone na leto nasproti Avstriji in vendar se trdovratno držé svoje stare kvote. Sedaj je dolžnost vlade, da stopi iz svoje rezerve ter varuje avstrijske koristi, sicer ne pojde gladko.

V krogih desnice širi se nezaupanje, nezadovoljnost, ki se izraža tudi pri glasovanjih o načelnih vprašanjih.

Današnja seja

je bila jako zanimiva in znamenita. Takoj začetkom seje je bilo živahno v zbornici, vsi klubi so sklicali svoje člane, ker danes se vrši glasovanje o zatožbi grofa Badenija. Toda v istini ni na zatožni klopi grof Badeni, niti desnica, temveč lanska obstrukcija, ki je z namenom uprizorila nepopisne škandale v zbornici, kakršnih bi se morali sramovati ašanti-zamorci. Predsednik je bil celo v nevarnosti za svoje življenje. In ker je prišla v zbornico policija, da prepreči skrajna nasilstva opozicije, morda celo pretepe in poboje, zato sedaj levica razsaja ter hoče zadoščenja od vlade, desnice in javnosti. Toda vse je le demonstracija, komedija, katere bi se morali sramovati zastopniki »velikega kulturnega« nemškega naroda. Gorje nam, ko bi te vrste ljudje imeli zopet v rokah oblast, kakor pred 20 leti. Žive nas peko na različnih ali pa spodé z rodne zemlje. Strast, slepa, razpaljena politična strast je gonilo vsemu postopanju sedanje opozicije. S silo skuša dobiti krmilo v roke, z nasilstvom vzdržati svojo hegemonijo in če tudi gre v kosce starodavna habsburška država. Komedijske so najnižje vrste, ki sedaj tožijo o zatiranju nemštva v Avstriji; sebi samim lažejo v obraz. In vendar imajo za slombo in poslušna ušesa v vplivnih krogih...

Desnica pač ni imela pravega povoda, da poseže v debato. Storila je to meseca aprila, ko je bila na dnevnem redu ista zatožba.

Danes je dr. Pacak med glasnimi ugovori levičarskih kričačev navajal nasilstva lanske obstrukcije, ki je takorekoč zahtevala policijo v zbornico, da more sedaj na videz nositi krinko mučeništva.

Dr. Kathrein je v imenu katoliške ljudske stranke kratko, a odločno izjavil, da večina njegovega kluba sicer ni odobraval znane lex Falkenhayn in zato v aprilu deloma glasovala za

zatožbo ali pa se glasovanju odtegnila. Opozicija je tedaj dobila svoje zadoščenje, a nova zatožba je le smešna demonstracija. Sedaj se ne gré za nemštvo, temveč za načelo, ali ima večina svoje pravice ali ne; in zato bode katoliška ljudska stranka glasovala proti zatožbi. (Živahno odobranje.)

Z levece je govoril iz obstrukcijske dobe znani kričač Heeger ter prorokoval Avstriji slabo bodočnost, ako grof Badeni ne pride na zatožno klopi. Mož ni resen, njegovi tovariši so ploskali le neslanim njegovim dovtipom. Na predlog grofa Deyma je bil vsprejet konec debate. Sedaj govori stari parlamentarec Prade, a mož radikalnega srca, ki se je nedavno politično pobratil z Wolfom. Ker vsak berač svojo malho hvali, je tudi Prade opravičeval obstrukcijo. Konečno izjavi Zallinger, da bode glasoval proti zatožbi, ker nima nobenega praktičnega pomena in se s takimi predlogi le čas trati.

Po vsaki daljši debati se vrste razni stvarni in nestvarni popravki. Tako je danes mej drugimi Wolf popravljaj trditve posl. Daszynskega glede denarnih zbirk, češ, da jih dobiva še v višji meri, a ne za svojo osebo, temveč za svoj list.

Odgovarja mu Daszynski mej splošno pozornostjo, da so Wolfovi somišljeniki za njegovo osebo nabirali prostovoljne darove, ter v dokaz prečita dotično okrožnico. Občen pošmeh pa nastane po zbornici, ko Daszynski kvišku dvigne velik nabiralnik z Wolfovo podobo. Wolf seveda glasno ugovarja, a ne more prekričati glasnega smeha.

Ob 1/6. uri šele se na predlog dr. Sylvestra prične glasovanje po imenih. Italijanov je le osem navzočih, ki glasujejo z opozicijo. Levica mej glasovanjem dela razne opazke, radovednost raste od minute do minute. Mej glasnim krikom naznani predsednik, da je večina s 193 glasovi proti 174 odklonila predlog levece.

LISTEK.

Moji Mařenki.

(Česki spisal K. Křen.)
(Dalje.)

Najtežje je bilo dognati, na koga se v Libicah obrniti, da bi mu svetoval dobro in pošteno, kaj naj si kupi, ker v najetem stanovanju ni hotel bivati.

Težko je seveda, težko najti v rodnem kraju po štiridesetih letih kakega znanca.

»Najboljše bode, če idem z Mařenko tja in jo že pustim kje, kakor slučaj nanese, dokler ne bo tukaj vse urejeno. Mogoče se najdejo tam vsejedno še kaki znani ljudje. Mogoče je tudi, da morebiti še sestra živi.«

Od onega dne, ko je bil stotnik poslednjič pri Peturi, ga Mařenka ni videla več, in vendar bi pregovorila z njim rada vsaj nekoliko besed, da mu odpuščá njegovo prenačlenje, da ni jezna nanj in da — da mu reče za vedno z Bogom!

Za vedno! Ta misel ji je bila grozna.

»Kdo je kriv najinemu slovesu? Jaz? On sam! Če bi imel le trohico ljubezni do mene, bi se odrekel že iz te ljubezni svojim predsodkom, ne menil bi se za narodnost!« — »In če bi imela ti le nekoliko manj tega ponosa slovenskega, bi ne bilo žalostnega slovesa«, ji je očitalo zaljubljeno srcece.

»Usta mi spievajú, oči sa mi smejú,
Ale od srdiečka, slzy sa mi lejú!
Podúvaj vetričku, podúv j na skale —
Estli ma vyduješ z mojho srdca žiale!«

Tako je pevala Mařenka, skladajoč svoja oblačila v zaboj in močed jih z gorkimi solzami.

Odpeljala se je z očetom na Hano.

Stotnik Havran je hitro obžaloval svoje nepremišljene besede. Nalašč se je ogibal Peturove hiše. Toda čim bolj se ji je oddaljeval, tem močnejše je čutil hrepenenje, pohiteti tja, poprositi Mařenko odpuščenja in preklicati prenačlenje besede. Srce je zmagalo nad ponosom. Hitro je korakal po znani poti k Peturovim. Žalostna novica!

»Stari Petura se je odpeljal že pred neka dnevi z Mařenko na Moravo,« je slišal iz ust novega hišnega posestnika.

»Zgubljeno, vse zgubljeno,« je vzdihnil, idoč iz poprejšnjega Peturovega bivališča.

Nameril je korak poleg hiše v hrib. Navede, kako, je prišel k duhtečim lipam, kjer je pod zelenim obokom stal kip svetega Ivana. Mogoče prvič od tedaj, kar mu je napravila dobra mamica na čelo križ, dajajoč svojemu ljubljencu blagoslov na negotovo pot v življenje, je pogledal s spoštovanjem na kip svetnika. Vsedel se je na nizko kamenito stopnjico in naslonil glavo na trdi kamen. V kronah lip so šumele delavne buče, znašajoč kar najhitreje ljubko duhteč med, kje na veji je začivkal mlad ptič, hrepeneč zleteti po toplem zraku, lipovo cvetje je letelo na zeleno travo, kakor droben dež, po celi okolici so se glasili spevi malih opernih pevcev, vse se je radovalo življenja, le stotnik je tožno upiral belo čelo ob trdi kamen.

Na potu od Peturove hiše se je pojavil človek in šel naravnost proti lipam. Prišedši v bližino

Slovenščina na Štajerskem.

Začetkom današnje seje je ministerski predsednik grof Thun odgovoril na interpelacijo posl. Žičkarja, Berkša in tovarišev, zakaj je bil cesarjev manifest dne 16. septembra v Celju, Mariboru in Ptujju objavljen le v nemškem jeziku. Rekel je, da okrajna glavarstva na Spodnjem Štajerskem izdajajo take lepake z nemškoslovenskim besedilom, a mesta s svojim statutom jih dobivajo v nemškem in slovenskem jeziku; a sedaj so bili nemški lepaki preje tiskani in slovenski zaradi prevoda dva dni pozneje. Tudi izgovor!

Poslanec Vuković je v imenu proračunskega odseka obširneje utemeljeval nujni predlog, da se podaljša v smislu zakona z dne 27. decembra 1893 državna podpora trgovinski mornarici v Dalmaciji. — Predlog je bil soglasno vsprejet.

Prihodnja seja v torek.

Bosna in hrvatsko državno pravo.

Ko je leta 1878. Avstroogerska vsled mandata evropskih velevlasti osvojila in zasela Bosno, začelo se je precej dokazovati, čigava je prav za prav Bosna. Srbi, kateri so od nekdanj računali na to zemljo in tudi še zdaj mislijo nanjo, so pisali in pišejo še vedno kot o pravej srbskej deželi, do katere ne sme in ne more imeti nobeden drugi pravice nego sosedna Srbija. Njim nasproti so se vzdignili Mažari, ki so bili s početka, kakor je znano, proti okupaciji, ali so se kasneje predomislili, ker je Bosna lepa in bogata dežela četudi slovanska, ter začeli braniti okupacijo, češ da imajo ogerski kralji pravico do te zemlje. Seveda da se pri tem svojem dokazovanju niso nikdar obzirali na hrvatsko državno pravo, po katerem jedino morejo ogerski kralji imeti pravico na Bosno. To je dokazal pred nedavnim neki dr. Petrjenski (pseudonim) z razpravo »Bosna in hrvatsko-drjavno pravo« v nemškem jeziku. V tej historično juridični studiji je dokazal pisatelj, da je Avstroogerska imela pravico zasesti Bosno že po hrvatskem državnem pravu in da se ne more in ne sme okupacijo smatrati kot kakšno nasilno delo, kajti Habsburgovci kot ogerskohrvatski kralji imajo pravico do Bosne že od davnih časov in sicer po hrvatsko-državnem pravu.

V uvodu se dokazuje iz zgodovine, da so se smatrali vsi ogersko-hrvatski kralji od Bela II. (1131 do 1141) pa do Matije Horvine (1458 do 1490) kot suvereni gospodarji Bosne. Bosenski bani pa so se vkljub temu ves ta čas do propasti Bosne (1463) neprenehoma imenovali kot pravi neodvisni gospodarji; po temtako je morala biti po današnjih pojmi polsuverena država. Zgodovina vendar tega odnosa še do dandanes ni jasno razložila. Neki misle po Katoni in Šimeku, da so Bosno osvojili ogersko hrvatski kralji; drugi zopet trdijo po Engelu (za slovansko zgodovino čisto nepoznan zgodovinar) in Majkovu, da je dobil kralj Bela II. Bosno od srbskega velikega župana kot doto s ženo Heleno, hčerjo tega župana. Najver-

je obstal. Suhe vejice so se mu zlomile pod nogami, stotnik je privzdignil glavo, in krik radosti se mu je izvil iz prsi.

»Gospod Petura, vi tukaj?«

Petura se je resno ozrl na stotnika.

»Imel sem tukaj še nekaj opravila, tako da sem poslal Mařenko naprej, in sem sam ostal še tukaj. Jutri odidem. Z Bogom, gospod stotnik! Nerad vas motim v sladkem počitku. Mařenka bode brez tega polna skrbi.«

»Gospod učitelj, gospod Petura! Dovolite mi le nekoliko besed. Odšli ste naenkrat od tod, ne da bi mi bilo kaj znano o tem. Nemogoče mi je dognati, kaj je temu uzrok.«

»Da vam je nemogoče, da vam je nemogoče, gospod stotnik? Hm, jaz sem mislil, da besede, katere ste nedavno povedali moji Mařenki, niso bile tako brez pomena, in da ste nalašč pribrusili njih ost, da bi zadele globokeje in bolešneje! Imel sem o vas najboljšo mnenje, gospod stotnik, žalihože, zmotil sem se.«

»Bog mi je svedok, da nisem mislil na nič podobnega. Kar se je zgodilo, se ne more prenarediti. Pozabite, prosim, na preteklost in mi odgovorite samo na vprašanje, če morem upati, da mi ne odbijete Mařenkine roke?« (Dalje sledi.)

jetneje je, kar trdi zgodovinar Klaić, da je bila Bosna vedno popolnoma neodvisna in da so se bosenski bani od časa Bela II. dragovoljno podali pod ogersko varstvo, samo da so mogli lažje in bolje braniti svojo samostalnost naproti bizantinske premoči.

Pisatelj omenjene historičnojuridične studije se je potrudil, da dokaže, kako vse tri navedene hipoteze nimajo prave podlage in da se morejo vsi odnosi Bosne razjasniti jedino in brez vseh težav le na temelju hrvatskega državnega prava. Potem navaja pisatelj prav temeljito mnogo dokazov proti onim zgodovinarjem, ki zatrjujejo, da so Bosno osvojili ogersko hrvatski kralji. Tudi hipoteza o srbskem velikem županu ne stoji, kajti srbski veliki župan ni bil ob enem ban Bosne, pa potem tudi ni imel nobene pravice do te zemlje, da jo daje svojej hčeri za doto. A Bela II. je bil leta 1120 star še le 12 let in takrat zaprt v ječi ter ni mogel snubiti Jelene, hčeri velikega župana.

Pisatelj pobija tudi trditve profesorja Klaića, češ da ni resnično, da bi bili bosenski bani ostali popolnoma samostalni od onega časa, ko so stopili v zvezo z ogerskohrvatskimi kralji, nego so postali vazali, kar dokazuje po listini iz l. 1137, ko je kralj Bela II. podaril velik kos Bosne takozvano banovino svojemu sinu Vladislavu, kar ne bi bil mogel na noben način storiti, da je bil bosenski ban popolnoma neodvisen.

Po tem dogodku se sme soditi, da je bil bosenski ban zares vazal ogersko-hrvatskega kralja, kajti sicer bi se bil gotovo uprl takej razdelitvi svoje banovine. Sicer pa sta se ohranili še dve listini, ki dokazujeta, da je bosenski ban Kulin (1170—1204) priznaval vrhovno vlast ogersko-hrvatskega kralja.

Navel je pisatelj tudi še mnogo drugih dokazov iz zgodovine za svojo trditev ter sklepa, da more biti zares le hrvatsko državno pravo oni temelj, na kateri se more oslanjati posestvo Bosne za Avstro-Ogersko.

Da bode hrvatsko državno pravo, na katerem jedinem se more temeljiti posest Bosne, jasno tudi onim, ki se ga le prerado ogibljuje ali celo prezirajo, potrudil se je pisatelj omenjene studije, da je razjasnil po izvorih odnosa Bosne nasproti hrvatske kraljevini za narodne dinastije, za Arpadovićeve in za drugih dinastij, a slednjič tudi za turškega gospodstva. Ni propustil domoljubni pisatelj, da ne omeni, kolike važnosti je Bosna v narodno-gospodarskem pogledu za Hrvatsko in da bi se že zaradi tega morali zavzeti vsi Hrvati, da se Bosna zedini s Hrvatsko.

Ta študija je prišla v prav ugodnem času na svetlo. Res je, da je Hrvatska v političnem pogledu za zdaj potlačena in da so gospodarji v takih vprašanjih zdaj Mažari, protivniki Slovanstva in še posebej Hrvatstva, kajti v svojej prevelikej pohlepnosti za gospodstvom si ne morejo predstavljati, kako bi bilo mogoče, da na iztoku zavlada mesto njih Slovan. A vendar bo moralo tako priti, ako bode hotela Avstro-Ogerska na iztoku v slogi z Rusijo za stalno vrejevati zmešane odnose.

Brez hrvatskega naroda se to ne more zgoditi, kajti čez pet milijonov duš, a če prištejemo semkaj še Slovence, moremo reči, čez šest in pol milijonov duš, se ne more prestopiti jednostavno na dnevni red. Dobro je tedaj, da zvedo naši protivniki, kako mislimo mi o Bosni, in da ta zemlja ne more postati nikdar njihov eldorado, kakor si domišljajo. To je zemlja slovanska, v katerej živi isti narod, kakor v sosednej Hrvatskeji, pa bi že po etnografskih zahtevih morala se zediniti v jedno skupino, če tudi ne bi bilo zgodovinskega državnega prava. A ker obstoji tudi le to, kakor je dokazal pisatelj omenjene studije, sme biti še manj zaprek za tako zedinjenje hrvatskih dežel, saj more od take zveze imeti država le koristi. Potrebno je tedaj, da se ta ideja goji v narodu, da bode v zgodnjem času znal odločno zahtevati svoje pravo proti onim, ki mu ga hočejo zanikati.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. novembra.

Odgovor vlade na interpelacijo štajerskih slovenskih poslancev radi objavljenja cesarjevega manifesta z dne 16. septembra v

samo nemškem jeziku je bil tak, da Slovenci ne moremo biti z njim povsem zadovoljni. Ministerski predsednik je namreč naglašal, da vlada s tem ni imela namena žaliti narodnega čuta Slovencev, marveč da se je to zgodilo vsled tega, ker manifest v slovenskem jeziku ni mogel biti pravočasno dogotovljen. Grofu Thunu se sicer ne more očitati, da bi bil imel namen žaliti Slovence, a ne more se to reči o oblastvih v Celju in Mariboru, ki so do dne, ko je bila stavljena interpelacija, imela dovolj časa, da preskrbé in priobčijo slovenski prevod cesarjevega manifesta. Sicer pa, ko bi bila vlada res naročila, naj se objavi manifest v obeh deželnihih jezikih, bi oblastva ne bila smela čakati posebnega naročila, ki je pa izšel še le potem, ko so se slovenski poslanci štajerski pritožili nad takim slovenski čut žalečim postopanjem.

Nagodbent odsek prične danes razpravo o poročilu nagodbene pododseka za carinsko in trgovinsko zvezo. Sodi se, da bo razprava v odseku trajala kake tri tedne in da se šele potem prične razprava v zbornici, o kateri želi vlada, da se dovrši še pred božičnimi prazniki, in vsled tega ne bo čakala na poročila ostalih odsekov. To je pa skoro nemogoče, kajti malone ves čas do božičnih počitnic bo porabil odsek za drugo branje posebno še vsled tega, ker bo opozicija gotovo napela vse svoje sile, da prepreči pravočasno rešitev, in potem pač ne bo preostajalo prav nič potrebnega časa za premlevanje tega vprašanja v plenumu posl. zbornice. Najverjetneja so dosedaj poročila onih krogov, ki trdijo, da se bo grof Thun zadovoljil z rešitvijo v odseku in bo potem sam izvedel, kar se mu bo zdelo primerno, z drugimi besedami, poslužil se bo paragrafa 14.

Hentzjev spomenik in opozicija. Iz zelo burnih prizorov v včerajšnji seji ogerske poslanske zbornice je posneti, da je opozicija komaj čakala, da se je pojavila zopet nova prilika za napad na Banffyja in njegovo vlado. Ne trdimo sicer, da so bili vsi dosednji napadi mažarskih opozicijskih poslancev na vlado popolno neopravičeni, ker je res dokazano, da je baron Banffy s pomočjo svojih židovsko-liberalnih pandurjev zakrivil le preveč krivic v verskem, narodnem in gospodarskem oziru. Vendar pa nikakor ne moremo odobravati postopanja opozicijskecev, ki se s takim orožjem bojujejo proti vladi, naravnost škandalozno in sramotno za podanika avstro-oger. monarhije pa je rogoviljenje teh divjakov v včer. seji. — Štirinajst opozicijskih govornikov se je dalo vpisati, da rohne proti Banffyju in vojnemu ministru radi najnovejšega odloka poslednjega v zadevi premeščenja Hentzijevega spomenika. Stvar je namreč taka. Vojni minister Krieghammer je prejel od najvišjega vojskovodje lastnoročno pismo, v katerem se naznanja, da se mora radi regulacije trga sv. Jurija v Budimpešti premestiti Hentzjev spomenik preje nego se je spočetka določilo in se toraj ministru naroča, naj čim preje in kar najdostojneje izvrši to delo na vladarjeve stroške ter postavi spomenik na vrtu pehotne kadetne šole v Budimpešti, kamor naj se prenese tudi pozemski ostanki v l. 1849 padlih junakov. — O tej vladarjevi želji je obvestil vojni minister poveljništvo četrtega voja z naročilom, naj se cesarjeva volja čim preje izvrši in naznani vsemu moštvu imenovanega voja, potem pa dostavi sledeče: »Spomenik, kateri je Njegovo Veličanstvo dalo napraviti v hvaležni spomin na heroično spolnjevanje dolžnosti onih vojakov, ki so pri junaški obrambi Budima padli v letu 1849, ta spomenik bode premeščen na ono mesto, kjer bode i nadalje pričal o velikem junaštvu padlih bojevnikov, ob jednem pa tudi za vojaški stan se pripravljajoči mladeži ostal trajen spomin hrabrosti in zvestobe«. — To in nič drugega je dodal vojni minister cesarjevemu pismu, kar je kot tak gotovo moral storiti, in vendar kolik hrup v včerajšnji seji ogerske poslanske zbornice radi teh besedij! Udrihali so po obeh ministrih poslanci Košut, Eötvös, Ratkay, Hentaller, Barta, Pichler, Barabas in drugi in sicer na način, kakor znajo le mažarski sovražniki avstrijskega imena. Premestitev spomenika generala Hentzija pomeni ravno toliko, kakor da bi se mu postavil nov spomenik, se je drl Košut, vojni minister, ki kaj tacega odredi, ne sme ostati na svojem mestu, je kričal Ratkay, vmes je pa psovala opozicija vse, kar jej ni bilo po volji. »Proč, ven z njim!« so klicali razgra

jači, ob enem pa slavili Barabaso, ki je izrekel tale razžaljivi stavek: »Zaničujem . . . steber (spomenik), kakor zaničujem barona Banffyja, ki je dovolil, da se premesti v kadetno šolo«. Postopanje vojnega ministra in vlade je zagovarjal minister Fejervary, toda tudi iz njegovih besedij se je razvidelo, da je tak, kot vsi ostali Mažari. Izjavil je, da je vojni minister brez vednosti ogerske vlade izdal to povelje, ki bi pa bilo lahko srečnejše stilizovano, vsled česar je prav lahko umljiva ogorčenost nekaterih krogov. Banffyjeva vlada se je vdala, ker je vedela, da je to volja vladarjeva. Konečno pa je še naglašal, da ni vse res, kar pišejo zgodovinarji o Hentziju in Košutu. Tako pač ne govori zaupnik krone in pa minister za ogersko deželno brambo. — S tem se je za včeraj končala razprava, minister Fejervary je s svojim ne posebno patrijotiškim govorom vsaj deloma pomiril razburjene mažarske divjake in morda ob premeščenju spomenika junaškega generala Hentzija vendarle ne bo tekla ogerska kri, akoravno je to trdil poslanec Pichler.

Angleškemu vodilnim krogom nič kaj ni všeč, da se v javnosti toliko govori in piše o zvezi mej Anglijo in Ameriko, in radi bi s korenino zatrli te govorice, da ne bi sami na drugi strani še bolj potrjevali javno mnenje o resničnosti tozadevnih poročil. Angleški kolonijalni minister Chamberlain je predvčeršnjim ponosno izjavil, da Anglija ne potrebuje nikake trdne zveze in bo sama lahko kos svojim nasprotnikom. Chamberlain je znan kot kramarski bahač, toda tokrat se mu je zdelo potrebno prikriti zelo intimno razmerje mej Anglijo in Ameriko, kar se mu pa seveda ni posrečilo, ker razne priprave v Gibraltarju dovolj jasno pričajo, da obstoji mej tema dvema državama posebna pogodba nasproti onemogli Španiji.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. novembra.

(Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji.) Č. g. Frančišek Rajčević, ekspozit v Trnju, je prezentiran za župnijo Grahovo. — Začasno je stopil v pokoj č. g. Martin Nemanjič, kapelan v Mirni Peči.

(Praznovanje vladarjeve petdesetletnice.) Na drugem mestu objavljamo razglas mestnega magistrata, v katerem v smislu sklepa občinskega sveta naznanja, da se bo slavnostni dan naznanil s streli iz topov na gradu, da bodo dne 1. dec. zvečer razsvitljena vsa mestna poslopja, drugi dan pa okrašena z zastavami ter da bodo zaprti isti dan vsi magistratni uradi. Ob enem se vabi mestno prebivalstvo, da se pridruži odredbam mestne občine.

(Prizivna komisija za odmero osebne dohodarine) je rešila v svojem prvem zasedanju od 7. do 15. t. m. 730 ugovorov iz sedmih cenilnih okrajev. Ugodilo se je popolnoma 188, deloma pa 231 pritožbam, 285 se jih je zavrnilo, 26 pa vrnilo v nadaljno preiskavo. Meseca decembra se bo pečala prizivna komisija z drugim delom ugovorov.

(Gospod Zoff, kaj mislite storiti?) Pri blagoslovljenju novega marenberškega šolskega poslopja, kakor poroča »Slov. Gospodar«, so se go-dile nečuvne reči. Čeprav obiskuje to šolo nad polovico slovenskih otrok, vendar je bila vsa slovesnost popolnoma nemška in celo skrajno žaljiva za Slovence. — Na šolskem poslopju je vihrala izdajalska frankfurterica, drog nove šolske zastave je namazan z izdajalskimi pruskimi barvami in krajni šolski načelnik, Jožef Schober, kojega slovenski pradedje so se imenovali Cobarji, je govoril pri blagoslovljenju pred otroci o sedanjem političnem boju med Slovenci in Nemci ter Slovence imenoval pred otroci spsovko »die Windischen«. Mi javno vprašamo gospoda Zoffa, načelnika okrajnega šolskega sveta, ali je voljan celo stvar strogo preiskati ter pokarati šolsko vodstvo zaradi razobešene frankfurtarice in droga šolske zastave, in ali je voljan, krajnega šolskega načelnika Cobarja takoj »stante pede« odstraniti? Mi izjavljamo že danes, da ne bomo mirovali, dokler se ne da primerno zadoščenje globoko razžaljenim Slovencem marenberškega okraja.

(Konzistorij) ki bo koncem meseca novembra v Rimu, bo potrdil imenovane škofo, meseca marca pa bo drug konzistorij, v katerem bo papež imenoval več novih kardinalov. Sedaj je praznih trinajst mest. Imenovani bodo trije ali štirje delujoči že sedaj pri rimski kuriji, potem nadškof turinski Richelny in nekaj izvenitalijanskih škofov.

(Ogenj) je vpepelil včeraj poslopje mesarja Scheuerja v Krškem ter mu provzročil do 10.000 gld. škode. Požarnim brambam iz Krškega, Loškega potoka in Vidma se je posrečilo, da so ogenj omejile.

(Umrl je) gosp. Viktor Weixler, kaplan pri Sv. Barbari v Haložah, dne 15. novembra v ptujski bolnišnici. Vzrok bolezni je bila jetika, katero si je našel gospod s prehlajenjem. Naj v miru počiva!

(Družbinski večer) priredi katoliško delavsko društvo mariborsko v nedeljo dne 20. novembra t. l. ob 1/8. uri zvečer pri »Nadvojvodi Ivanu«. Nastopil bo tamburaški zbor in se slišalo lepo slovensko petje. Delavci in prijatelji delavcev, pridite v obilnem številu.

(Stoletna Nežika) bila je včeraj pokopana z veliko častjo; zasluži, da se je v listu spomnimo še enkrat. Rojena v Gornjem Kotu žužembske župnije dne 9. sept. l. 1799, je dopolnila 99 let in umrla v stotem letu dne 15. nov. t. l. Kot uboga 15letna deklica je prišla v Ljubljano, služila za male plače (od 12 do 40 gold. na leto) krog 20 let. Ko je imela 26 gld. na leto, jo je vprašal nek duhovnik: »Nežika, ali kaj hraniš?« — »Da začela sem hraniti, in kmalo je bilo 100 gld., potlej je šlo pa naprej« tako je pripovedovala rada. S prihranki je začela skupno z dvema sestrama prodajalno in pridobila si precejšno premoženje. Vender denar ni bil za njeno blago srce, ostala je ves čas ponižna, skromna, priprosta; živel je bolj za druge kakor zase, revežem in cerkvam je razdelila svoje imetje, tako da je bila zadnja leta skoraj uboga. Veliki zvon, ki se je oglašil pri sv. Jakobu, ni bil naprošen, sam je zapel zadnjo pesem kot veliki dobrotnici cerkve. Bila je v visoko starost čila po telesu in bistrega, vedrega duha; vsak dan je pritekla v cerkev sv. Jakoba, le zadnjih 10 tednov ni mogla s postelje več. Pri polni zavesti je trpela brez prenehajanja grozne bolečine, da je bilo sočutnemu človeku težko pri njej. Željno je pričakovala smrti, v trdnem zaupanju, da v večnosti ne bo bolečin. Utrudljiva, dolga je bila njena pot na zemlji, naj se odpočije pri Stvarniku, ki mu je služila.

(Skladbe F. S. Vilharjeve.) Krasno muzikalno delo je začela izdajati Dionicka knjižara v Zagrebu. Izšla je prva knjiga: Skladbe, složio F. S. Vilhar. Knjiga obsega na 92 velikih straneh 30 raznih kompozicij, mej temi polovico slovenskih. Knjigo skladatelj posvečuje svojemu narodu.

(Nezgoda.) Dne 16. t. m. je popustila pastarica pri 20. letih triletnega otroka bogatega kmeta »Rečana« v logaških Žiberšah na paši zraven ognja in šla za živino. Ker je otroka zeblo, se je hotel malo pogreti ter tako prilezel prav blizo ognja. Obleka se mu vname in dete zgori na mestu v strašnih bolečinah.

Društva.

(Vabilo.) Podružnici sv. Cirila in Metoda v Št. Juriju ob južni železnici imata v nedeljo, dne 20. t. m. ob 4. uri popoldne svoja letna zborovanja po običajnem vspredu na Vrbnem pri »Cestnem Jožku«. Po zborovanju prosta zabava s petjem. Pri vseh vlakih so cenj. gostom vozovi na razpolago. K mnogi udeležbi vabita najuljudneje odbora.

(Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Konjicah) zboruje v nedeljo, dne 27. novembra koj po večernicah v posojilniški pisarni. Dnevni red: 1. Pozdrav. 2. Govor z ozirom na jubilej presvetlega cesarja in žalosten dogodek v cesarski hiši. 3. Pobiranje doneskov. 4. Slučajnosti. Po zborovanju prosta zabava v gostilni g. Šuterja, kjer hočemo pri petju milih slovenskih pesmij in drugih razvedrilih živeti par prijetnih ulic. Slovenci iz Konjic in okolice — pridite!

(Novo društvo.) Kmetijsko bralno društvo v Št. Lenartu nad Laškim Trgom, ustanovljeno v spomin 50 letnega vladanja cesarja Frana Josipa I., priredi v nedeljo dne 20. novembra t. l. svoj ustanovni občni zbor s sledečim vspredu: 1. Pozdrav pripravljalnega odbora. 2. Citanje društvenih pravil. 3. Vpisovanje udov. 4. Volitev društvenega odbora. 5. Prednašanje o napravi in

oskrbovanju sadnega in vinskega mošta. 6. Prednašanje o gospodarstvu med Slovenci. 7. Predlogi. 8. Med posameznimi točkami petje domačega zbora. K mnogobrojni udeležbi vabi pripravljalni odbor.

Darovi.

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce v Gradcu) so izza zadnjega izkaza izročili podpore: Gospod dr. Tomaž Horvat, odvetnik v Ptuj, 5 gld.; gospod dr. Josip Tominšek, c. kr. gimnazijski prof. v Kranju, 10 gld.; g. dr. Jožef Vrečko, odvetnik v Celju, 2 gld.; g. Ivan Škerlj, deželne sodnije svetovalec v Novem Mestu, vsoto 24 45 gld. kot polovico čistega doneska besede, ki jo je s pomočjo visokošolcev napravila 1. oktobra t. l. slavna čitalnica v Novem Mestu; gospodje pevci na doktorskem pirovanju V. Gregoriča v Gradcu 2 gld.; gospod dr. Ivan Klasinc, dvorni in sodni odvetnik v Gradcu 5 gld., vsega vkupe 48 45 gld. — Za te darove izreka odbor vsem gospodom darovalcem najsrčnejšo zahvalo in pozivlja v njih posnemanje tudi druge rodoljube. Število podpirancev je letošnje šolsko leto izdatno poskočilo, ž njim pa so se povečale tudi zahteve do društva. Lani jih je bilo vseh podpirancev 26, dobili so povprek na mesec vsi vkup svoto 74 55 gld.; letos pa je bilo že v prvem mesecu 30 podpirancev, katerim se je podelila vsota 150 gld. Želeti je, da bi moglo pokazati društvo tudi v dohodkih enak napredek. Darove sprejema blagajnik gospod Frančišek Železinger, c. kr. gimn. profesor v Gradcu, Zinzendorfstrasse 32.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 18. novembra. Listi poročajo, da izda cesar 2. decembra manifest na svoje narode ter da uradni list objavi odlikovanje povodom cesarske slavnosti. Povzdignjeni bodo štirje v knežji stan, deset jih postane grofov, 26 baronov in mnogo drugih plemenitih.

Dunaj, 18. novembra. Slovanska krščansko-narodna zveza je imela danes sejo, v katerej je sklepala o resolucijah, katere se imajo staviti v ime desnice v zbornici ko se bo razpravljalo o nagodbi. Glede zvišanja cene soli je klub v soglasju s celo desnico in najbrže, da se vlada že povodom nagodbene razprave o tem povoljno izreče. Druga resolucija je glede kanala Laba-Dunav, za katerega se je izrekla zveza, ne pa za kanal Dunav-Odra, ki bi bil Magjarom v korist.

Dunaj, 18. novembra. Vest, katere trdi »Neue Freie Presse«, da je navstalo v slovanski krščansko - narodni zvezi veliko nespornostmi zaradi hrvatskih poslancev, ki se ne morejo složiti, je neosnovana.

Dunaj, 18. novembra. Nagodbeni odsek je pričel danes razpravo o carinski in trgovinski pogodbi. Opozicija je hotela delati obstrukcijo. Poslanec Gross je predlagal, da se ta razprava toliko časa ne prične, dokler pododseki vsega svojega dela ne izvrše. Ta predlog je bil odklonjen z 22 glasovi proti 17 in z istim številom glasov vsprejet predlog, da odsek takoj prične razpravo. Poročevalec Kaftan je potem obširno utemeljeval svoje poročilo. Ob 11. uri je odsek pretrgal sejo, katera se ob treh popoldne zopet nadaljuje.

Dunaj, 18. novembra. Za predlog levičarjev so glasovali v včerajšnji seji poslanske zbornice vsi člani napredne stranke, nemške ljudske stranke, slobodne nemške zveze, liberalno veleposestvo, krščanski socialisti, socialni demokratje, poljska ljudska stranka, radikalni Rusini, Schönererjanci, polovica članov italijanskega kluba, mej tem ko se je druga polovica vzdržala glasovanja, ter posl. Stojalovski in Cena. Prihodnja seja poslanske zbornice je v torek.

Dunaj, 18. novembra. Poslanska in gospodska zbornica imata danes teden, dne 25. t. m. posebni slavnostni seji, v katerih bodeta imela predsednika primerne nagovore ter bodo člani zbornic pooblastili predsedstvi, naj izrazita cesarju najvdaneja voščila povodom vladarske petdesetletnice.

Dunaj, 18. novembra. „Narodovo“ poročilo o govoricah, da bi bila vlada morda pripravljena imenovati za dež. predsednika kranjskega znanega slovenskega politika, to je posl. Šukljeja, je popolno neosnovano in zato tudi neosnovano poročilo o postopanju slovenskih poslancev v tem pogledu.

Dunaj, 18. novembra. Čehi dunajski bodo 20. t. m. v cerkvi sv. Ane slavili cesarjevo vladarsko petdesetletnico. Govornik bo posl. dr. Stojan, slovesno mašo bo daroval prelat Horny.

Rim, 18. novembra. Predsednikom poslanske zbornice je izvoljen poslanec Zanardelli.

Berolin, 18. novembra. Nemški cesar je sklenil znatno skrajšati potovanje v domovino in nastopi toraj pot proti Pulju.

Atene, 18. novembra. Za princa Jurija na Kreti že pripravljajo v Kaneji konak, kjer bo stoloval.

Pariz, 18. novembra. Kasacijski dvor se v kratkem odloči za poziv Dreyfusa v Pariz, ker mu je skoro nemogoče občevati z njim brzojavnim potom.

Umrli so:

V bolnišnici:

15. novembra. Viktorija Rojc, pleskarja hči, 2 leti, davica.
15. novembra. Andrej Kukec, dninar, 42 let, vsled raka v trebuhu in vodenica.

V vojaški bolnišnici:

15. novembra. Karol Bickar, zrebčar, 22 let, legar.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah
17. 9 zvečer	742.5	7.0	sr. svzh.	oblačno	
18. 7. jutraj	744.2	5.3	sr. vzh.	oblačno	0.3
18. 2. popol.	745.0	6.4	sr. svzh.	"	

Srednja večerajna temperatura 7.3°, za 4.1° nad normalom.

IVAN KREGAR

izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

v Ljubljani. Poljanska cesta 8, poleg Alojzijevega

priporoča se prečast. duhovščini, cerkvenim predstojništvom in dobrotnikom v najtančnejše izdelovanje

monštranc, ciborijev, ke-
lihov, tabernakljev,
svečnikov, lestencev,
križev ua. 765 53

iz najboljših kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni.

Staroznane, gorke

„polhove kape“

domač izdelek, razpošilja proti predplači poštne prosto komad od 90 kr. do 1 gl. Pri večji množini ali odjemu na domu zdaten popust.

Val. Krašovec.

801 1-1

Pošta Št. Peter na Krasu.

Trgovski pomočnik

vsprejme se takoj

v trgovini z mešanim blagom, star 18 do 24 let, z dobrim spričevalom, pri J. Š., št. 26 v Škocijanu pri Mokronogu. 805 3-1

Drože,

vsak dan sveže, iz dobro znane tovarne za špiritove drože in slad Sieg Fischl-a in dr. v Celovcu, prodaja od sedaj naprej edino le

Fr. Seunig

806 3-1

v Ljubljani na Marijinem trgu št. 2.

Št. 37997.

Ustanove.

786 3-2

Pri podpisnem magistratu podeliti je za tekoče leto sledeče ustanove:

1. Jan. Bernardinjevo v znesku gld. 100—,
2. Jos. Jak. Schillingovo v znesku » 96—,
3. Jurij Thalmeinerjevo v znesku » 98—,
4. Jan. Jost. Weberjevo v znesku » 99—,
5. Jan. Nikl. Kraskovičovo v znesku » 81—,
6. Jan. Ant. Fancojevo v znesku » 67—,
7. Jos. Feliks Sinovo v znesku » 48-30,
8. II. Ant. Raabovo v znesku » 231—,
9. Miha Pakičovo v znesku gld. 130—,
10. Jan. Krst. Kovačovo v znesku » 151-20,
11. Helene Valentinjevo v znesku » 84—,
12. Marije Kosmačeve v znesku » 100—,
13. Ustanova za onemogle posle v znesku » 50-40,

Prošnje za eno ali drugo teh ustanov vložiti je opremljene z vsemi potrebnimi dokazili do 25. t. m. pri magistratu vložnem zapisniku.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 1. novembra 1898.

Št. 40341.

Razglas.

808 3-1

Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane sklenil je v svojej javnej seji dné 17. maja t. l. gledé praznovanja vladarske petdesetletnice Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. med ostalim tudi, da naj se dné 1. decembra 1898 priredi v Ljubljani splošna razsvetljava, katere začetek naj se naznani s petimi streli iz topov na gradu, in da naj se dné 2. decembra 1898 z 21 streli iz topov na gradu naznani, da je napočil slavnostni dan, ki naj se smatra za narodni praznik, ter konečno, da se ta dan okrasé hiše z zastavami.

Razglašujoč té sklepe občinskega sveta naznanjam, da bodem 1. dné decembra vsa mestna poslopja ob osmih zvečer razsvetliti, 2. dné decembra pa z zastavami okrasiti dal in pa, da ta dan vsi magistratni uradi ostanejo zaprti.

Prepričan sem, da bode mestno prebivalstvo ljubljansko, čegar udanost in zvestoba do Njegovega Veličanstva in do prejasne vladarske rodbine je slavno znana, dostojno pridružilo se omenjenim odredbam mestne občine.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 16. novembra 1898.

Župan:

Ivan Hribar s. r.

Št. 392. / Praes.

795 3-2

Razglas.

Pri podpisnem magistratu razpisuje se služba

stražniškega vodje

z letno plačo 600 gld., eventualno služba policijskega nadstražnika z letno plačo 500 gld., ali služba policijskega stražnika z letno plačo 450 gld.

Te službe so stalne in dobivajo nameščenci tudi naturalno obleko, obutev in dejalnostno priklado, ki znaša 10% plače dotičnega plačilnega razreda.

Prošnje za te službe je vložiti pri podpisnem magistratu

do 30. dné novembra t. l.

Prošnje, katera mora biti pravilno kolekovana s prilogami vred, spiši prosilec sam in ji pridéni krstni list, zdravniško spričevalo in izkazilo o posebni sposobnosti za službo, o znanji slovenskega in nemškega jezika v besedi in v pisavi in pa o dozdanjem vedenji in službovanji, oziroma poslovanji.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 11. novembra 1898.

Dunajska borza.

Dné 18. novembra.

Skupni državni dolg v notah	100 gld. 85 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 » 75 »
Avstrijska zlata renta 4%	119 » 60 »
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 » 15 »
Ogerska zlata renta 4%	119 » 50 »
Ogerska krona renta 4%, 200	97 » 75 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	905 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	352 » 30 »
London vista	120 » 55 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 95 »
20 mark	11 » 78 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 55 »
Italijanski bankovci	43 » 80 »
C. kr. cekini	5 » 68 »

Dné 17. novembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	165 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	158 » 75 »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 » 10 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 » — »
Dunavske vravnave srečke 5%	130 » 25 »
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	107 » 75 »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 50 »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 » — »
Priporočne obveznice državne železnice	— » — »
» » južne železnice 3%	178 » 80 »
» » južne železnice 5%	126 » 25 »
» » dolenskih železnice 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	202 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 » — »
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19 » 25 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 » 50 »
Salmove srečke, 40 gld.	83 » — »
St. Genois srečke, 40 gld.	82 » — »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 » — »
Ljubljanske srečke	23 » 50 »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	152 » 60 »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3470 » — »
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	422 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	69 » 75 »
Splošna avstrijska stavbinska družba	117 » — »
Montanska družba avstr. plan.	176 » 75 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	170 » — »
Papirnih rubljev 100	127 » 37 »

S 1. oktobrom se prične novo celoletno naročevanje!

„MERCUR“

XXXVII. letnik.

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih efektov, izkaz vseh izžrebanih državnih in zasebnih obligacij.

Brezplačno darilo „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega zaznamek vseh izžrebanih srečk.

Naročuje se s poštami nakaznicami pri vseh c. in kr. poštah uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I. Wollzeile 10.

2 gl. 60 kr.

celoletna naročnina.